

RUTIN FÖR ANMÄLAN OM MISSFÖRHÅLLANDEN I OMSORGER OM ÄLDRE OCH FUNKTIONSHINDRADE ENLIGT KAPITEL 14 2§ SOCIALTJÄNSTLAGEN (LEX SARAH)

Riktlinjer för anmälan om missförhållanden i omsorger om äldre och funktionshindrade regleras i föreskrifter och allmänna råd från socialstyrelsen (SOSFS 2000:5) som gäller från 1 juli 2000.

Vad ska anmälas?

Allvarliga missförhållanden i omsorgen om äldre och personer med funktionshinder ska anmälas. Allvarliga missförhållanden definieras i föreskrifterna och de allmänna råden enligt följande:

- övergrepp i omsorgerna som utgör ett hot mot en enskilds liv, hälsa eller säkerhet.
Övergreppen kan vara
fysiska (tex. slag, nypningar och hårda tag),
psykiska (tex. hot, bestraffningar, trakasserier, skrämnel och kränkningar)
ekonomiska (tex. stöld av pengar eller ägodelar, utpressning och förskingring)
sexuella.
- brister i omsorgerna som utgör ett hot mot en enskilds liv, hälsa eller säkerhet.
Bristerna kan tex. gälla
personlig hygien,
mathållning,
tand- och munhygien
brister i den enskildes tillsyn.
- bemötande som klart avviker från grundläggande krav på respekt för självbestämmande, integritet, trygghet och värdighet.

Återkommande brister i omsorgen kan sammantaget utgöra allvarliga missförhållanden även om bristerna var för sig inte kan anses vara det.

Vem är anmälningsskyldig?

Personer som är verksamma inom äldreomsorg och omsorg om funktionshindrade är skyldiga att anmäla.

Anmälningsskyldigheten gäller, i enlighet med kap 14, 2§ socialtjänstlagen (2001:453), den som är anställd, uppdragsgivare, praktikant eller motsvarande eller deltar i arbetsmarknadspolitiska åtgärder samt organiserade frivilligarbetande som är verksam inom omsorgerna på uppdrag av kommunen.

ENSKEDE-ÅRSTA-VANTÖRS STADSDELSFÖRVALTNING

ÄLDREOMSORGSAVDELNINGEN

Privat verksamhet

Privat verksamhet har samma anmälningsskyldighet som kommunal verksamhet. Ansvarig för verksamheten ska se till att skriftliga instruktioner upprättas för handläggning av anmälan om missförhållanden. Kopia av instruktionen ska delges stadsdelsnämnden och länsstyrelsen.

När ska anmälan göras?

Den som uppmärksammar eller får kännedom om ett allvarligt missförhållande ska **genast** anmäla detta. Anmälan bör göras redan när det finns en grundad anledning att anta att det föreligger allvarliga missförhållanden.

Vem lämnas anmälan till?

All personal som får kännedom om missförhållanden anmäler detta till närmaste chef. Chefen påbörjar samma dag som händelsen inträffar utredning och vidtar erforderliga åtgärder. Avdelningschefen informeras.

Enhetschefen ska underteckna anmälan som därefter vidarebefordras till utredaren/kvalitetsutvecklaren inom avdelningen för äldreomsorg respektive avdelningen för omsorg om funktionshindrade. Dessa funktioner är alltid mottagare av anmälan.

Du har möjlighet att direkt vända dig till länsstyrelsen med din anmälan. Är enhetschefen själv inblandad görs anmälan till dennes närmaste chef.

Vem ansvarar för utredningen?

När anmälan inkommit till enhetschefen ska enhetschefen

- omedelbart dvs samma dag som händelsen inträffat påbörja en utredning
- vidta erforderliga åtgärder
- informera avdelningschefen om händelsen som i sin tur ger muntlig information till stadsdelsnämnden
- om allvarliga missförhållande som anmälts inte åtgärdats inom 7 dagar från dagen för anmälan ska avdelningschef informeras som i sin tur underrättar länsstyrelsen.

Hur dokumenteras anmälan och utredningen av händelsen?

- Anmälan görs skriftligt på blankett ”Anmälan om missförhållanden i omsorger om äldre och funktionshindrade”.
- Originalanmälan skickas senast inom 14 dagar till handläggare inom avdelningen för äldreomsorg respektive omsorg om funktionshindrade.
- Utredaren/kvalitetsutvecklaren inom berörd avdelning utreder utifrån vidtagna åtgärder hur enhetschefen säkrat så att händelsen ej inträffar igen
- Utredaren/kvalitetsutvecklaren utformar ett tjänsteutlåtande till stadsdelsnämnden.

ENSKEDE-ÅRSTA-VANTÖRS STADSDELSFÖRVALTNING

ÄLDREOMSORGSAVDELNINGEN

- Utredaren/kvalitetsutvecklaren delger länsstyrelsen en skriftlig redovisning över inkomna anmälningar en gång per år. Redovisningen delges även stadsdelsnämnden.

Anmälningar om och utredningar av allvarliga missförhållanden ska noggrant dokumenteras så att olika riskfaktorer kan identifieras för att undvika framtida missförhållanden. Av dokumentationen ska framgå vem som anmält missförhållandena, vad dessa bestod i och vilka åtgärder som vidtagits med anledning av anmälan.

När görs en polisanmälan?

Om det finns anledning att anta att den inträffade händelsen är brott som hör under allmänt åtal ska polisanmälan **alltid** göras oavsett vad den enskilde/dennes närstående tycker, dvs vid:

Övergrepp

- fysiska (t.ex. slag, nypningar och hårda tag)
- psykiska (t.ex. hot, bestraffningar, trakasserier, skrämset och kränkningar)
- sexuella
- ekonomiska (t.ex. stöld av pengar eller ägodelar, utpressning och förskingring)

Enhetschefen gör polisanmälan.

Personalgruppens behov av stöd i en anmälningssituation.

Anmälningsskyldighet är avsedd att vara ett stöd för personal och andra verksamma så att dessa ska kunna göra anmälan utan rädsla för repressalier.

Det krävs planering och kunskap för att som enhetschef kunna ge stöd i en anmälningssituation. Hela arbetslaget kan komma att påverkas, inte bara de närmast inblandade. Den som får kännedom om ett allvarligt missförhållande kan dessutom hamna i en lojalitetskonflikt.

I en anmälningssituation är det därför av stor betydelse att arbetsledningen är lyhörd för personalgruppens behov av stöd både individuellt och i grupp, för anmälare, för den som blivit anmäld och för övriga medarbetare i arbetslaget.

I socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd anges följande begreppsdefinitioner

med service avses bl.a.

- praktisk hjälp med hemmets skötsel (t.ex. städning och tvätt)
- hjälp med inköp
- hjälp med ärenden på post och bank
- tillredning av måltider eller distribution av färdiglagad mat

ENSKEDE-ÅRSTA-VANTÖRS STADSDELSFÖRVALTNING

ÄLDREOMSORGSAVDELNINGEN

med omvårdnad avses vad som mer behövs för att tillgodose fysiska, psykiska och sociala behov bl.a.

- hjälp med att äta, dricka, klä sig och förflytta sig
- hjälp med att sköta personlig hygien
- insatser för att bryta isolering
- insatser för att känna trygghet och säkerhet

med allvarliga missförhållanden avses

- **övergrepp** och **brister** i omsorgerna som utgör ett hot mot en enskilds liv, hälsa och säkerhet
- ett bemötande av äldre och funktionshindrade som klart avviker från grundläggande krav på respekt för självbestämmande, integritet, trygghet och värdighet

övergrepp kan vara

- fysiska (t.ex. slag, nypningar och hårda tag)
- psykiska (t.ex. hot, bestraffningar, trakasserier, skrämning och kränkningar)
- sexuella
- ekonomiska (t.ex. stöld av pengar eller ägodelar, utpressning och förskingring)

brister i omsorgen kan röra

- personlig hygien
- mathållning
- tand- och munhygien
- brister i tillsyn som den enskilde får

